

як результату узагальнення інформації про конфісковані, арештовані активи у кримінальних провадженнях.

Список використаних джерел

1. Bondarenko, O., Reznik, O., Yevgen, G., Andriichenko, N., & Stohova, O. (2020). Participation of Ukraine in International Cooperation against Corruption. *Amazonia Investiga*, 9 (29), 407–416. <https://doi.org/10.34069/AI/2020.29.05.45>
2. Demyanchuk, V.A. (2018). Ways to improve the level of interaction between the subjects of preventing and combating corruption in Ukraine. *Legal Journal of Donbass*, 1 (62). 97–102.
3. Drozd, O., Nykytiuk, Y., Dorofeieva, L., Andriiko, O., & Sabluk, S. (2020). High Anti-Corruption Court of Ukraine: the peculiarities of establishment and the first results. *Amazonia Investiga*, 9(29), 170–178. <https://doi.org/10.34069/AI/2020.29.05.20> United Nations Convention against Corruption (UNCAC) 31.10.2003. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16/conv (дата звернення 27.09.2022)
4. Mulyar, G., & Khovpun, O. (2019). Interaction of anti-corruption bodies of Ukraine during the investigation of criminal proceedings. *Bulletin of the APSVT*, 5. 56–65.
5. National Agency for the Prevention of Corruption (2021). Anti-corruption strategy for 2020-2024. Recovered from <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/NAZK-Antykoruptsijna-strategiya-23.06.2020.pdf>
6. Oleksandr O. Bryhinets, Ivo Svoboda, Oksana R. Shevchuk, Yevgen V. Kotukh, Valentyna Yu. Radich (2020). Public value management and new public governance as modern approaches to the development of public administration. *Revista San Gregorio*. Special edition-2020. Núm. 42 (2020) DOI: <http://dx.doi.org/10.36097/rsan.v1i42.1568>

Колодійчук О.

*аспірант кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний
університет.*

*Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
безпеки та правоохоронної діяльності ЗУНУ
Карапетян О.*

ФІНАНСОВА РОЗВІДКА УКРАЇНИ В ЗАПОБІГАННІ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ПРОТИПРАВНИХ ДОХОДІВ

Згідно із Міжнародними стандартами FATF та Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів,

одержаних злочинним шляхом, і про фінансування тероризму, ратифікованих Україною 17 листопада 2010 року, кожна країна повинна мати підрозділ фінансової розвідки (ПФР), що є національним центром для отримання та аналізу повідомлень про підозрілі операції та іншої інформації, що стосується відмивання коштів, пов'язаних предикатних злочинів і фінансування тероризму, а також для розповсюдження результатів такого аналізу. Відповідно до Закону України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму» Державна служба фінансового моніторингу України є органом, уповноваженим Україною виконувати функції підрозділу фінансової розвідки.

В Україні функціями фінансової розвідки наділена Державна служба фінансового моніторингу, яка здійснює діяльність відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №537 від 29 липня 2015 р. «Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України», підпорядкована Міністерству фінансів України, котра реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення [1].

До повноважень Держфінмоніторингу, в частині аналізу фінансових операцій відносяться:

- одержання інформації щодо підозрілих та порогових фінансових операцій,
- виявлених розбіжностей у даних щодо кінцевих бенефіціарних власників;
- широкі повноваження щодо одержання додаткової інформації від фінансових установ та нефінансових посередників на запит, а також іноземних ПФР;
- можливість зупинення проведення фінансових операцій;
- можливість одержання на запит від державних органів, правоохоронних органів, судів, Національного банку України, органів місцевого самоврядування,
- суб'єктів господарювання, підприємств, установ та організацій інформації (довідки, копії документів), у тому числі інформації з обмеженим доступом;
- доступ, у тому числі автоматизований, до інформаційних та довідкових систем, реєстрів та банків даних органів державної влади (крім Національного банку України) та інших державних інформаційних ресурсів.

Сучасна практика діяльності правоохоронних та розвідувальних органів свідчить про те, що ефективна протидія злочинності неможлива без активного використання аналітичних матеріалів як результату проведених фінансових розслідувань.

Важливим етапом у розвитку фінансової розвідки в Україні є проведення національних оцінок ризиків, зокрема із застосуванням міжнародних рекомендацій, кращих практик та керівних вказівок та звітів відповідно. Як вже зазначалося Україна вже двічі проводила Національну оцінку ризиків, зокрема у 2016 та 2019 роках. І в 2022 році буде наступна, яка однозначно врахує всі прогалини попередніх та буде черговим етапом у 46 покращенні та підвищенні якості у сфері відмивання коштів одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму. Також варто зазначити, що не менш вагомим у даному процесі є політична воля на найвищому рівні управління державою, зокрема прийняття Верховною радою відповідних нормативно-правових актів щодо забезпечення якісного процесу у співпраці усіх суб'єктів фінансового моніторингу з Держфінмоніторингом, так і імплементація міжнародного законодавства до сучасних реалій [2].

Розслідування будь-якого злочину передбачає планування цього процесу. За своїм змістом і функціями планування є складним процесом визначення шляхів, методів, засобів, сил і термінів успішного досягнення заздалегідь поставлених цілей. Участь у роботі слідчої групи є формою взаємодії правоохоронних органів. При розслідуванні легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, формування групи є обов'язковим. Слідчо-оперативна група має бути сформована зі спеціалістів, які здійснюють перевірку (ревізори, інспектори). Базові знання та вміння фахівців слідчо-оперативної групи є: (табл.1).

Подальший перелік розшукуваних документів і предметів визначають залежно від:

- 1) специфіки діяльності ділового підприємства;
- 2) способів легалізації злочинних доходів;
- 3) обраного слідчим напряму пошуку підозрілих фінансових операцій та угод.

Допит, як найбільш інформативна слідча дія початкового етапу розслідування легалізації, проводиться з метою отримання свідчень підозрюваних, тобто осіб, які безпосередньо здійснювали легалізацію, а також широкого кола свідків. Тактика допиту підозрюваного, в тому числі його предмет, залежить від категорії, до якої належить допитуваний. До першої належать особи, які легалізують отримані злочинним шляхом доходи. Другу категорію становлять особи, які легалізують чужі злочинні доходи, тобто допомагають власникам цих доходів, одержаних злочинним шляхом, розірвати безпосередній зв'язок між цими доходами та злочином, який їх спричинив, маскуючи сліди цих доходів. злочинністю та подальшим введенням у легальний цивільно-правовий обіг доходів, одержаних злочинним шляхом. з метою, нарешті, створити вигляд, що вони отримані законним шляхом [1].

Знання та навички для проведення фінансових розслідувань*

Основні завдання проведення фінансового розслідування	Володіння методами перевірки на різних об'єктах	Володіння методикою оцінки й аналізу
<ul style="list-style-type: none"> – виявлення фінансових операцій та інших угод, спрямованих на легалізацію (відмивання) злочинних доходів; – доказування конкретних фактів легалізації (відмивання) злочинних доходів; – доказування злочинного джерела походження грошових коштів; – розшук, арешт, конфіскація злочинних доходів; – виявлення і доведення раніше невідомих фактів та епізодів злочинної діяльності щодо легалізації (відмивання) доходів; – розширення доказової бази шляхом організації та здійснення оперативного супроводу всього процесу розслідування 	<ul style="list-style-type: none"> – касового залу, операційної (оборотної) каси, сховища грошей і цінностей; операційного залу; бухгалтерії (у тому числі внутрішньої); пунктів обміну валют; активних та пасивних операцій, послуг; автоматизованої системи обробки інформації; – кредитних і депозитних операцій; – здійснення операцій з цінними паперами та формування статутного фонду; – здійснення валютних операцій; – кадрової роботи; юридичної служби; внутрішньої аудиторської служби. 	<ul style="list-style-type: none"> а) фінансових звітів банку (шляхом вивчення фінансових показників); б) стратегії управління активами й пасивами; в) політики управління ліквідністю та резервами

**Побудовано самостійно*

Як показує практика, на початковому етапі розслідування підозрювані – учасники злочинного угруповання – зазвичай відмовляються давати будь-які свідчення або надавати неправдиву інформацію.

Для проведення аудіо-, відеоконтролю особи згідно п. 5 ч. 1 ст. 267 КПК України, можна здійснити обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, причетної до легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, застосовуючи таємне проникнення до них, після чого встановити технічні засоби аудіо- та відеоконтролю особи [2].

Згідно з ч. 3 ст. 267 КПК України, неможливо провести обстеження приміщень, які спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені відповідно до закону (приміщення з примусового утримання). Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи може здійснювати слідчий або оперативний підрозділ за його письмовим дорученням у порядку ст.

41, 246 КПК України. За результатами її проведення, відповідно до вимог ст. 104, 106, 252 КПК України складається протокол, який з додатками не пізніше ніж через 24 год. з моменту припинення цієї дії передається прокурору для подальшого збереження отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій речей і документів, які планує використовувати в кримінальному провадженні (ст. 252 КПК України).

Як показує аналіз оперативно-розшукової та слідчої практики, для отримання необхідних результатів від цієї дії необхідно володіти певними професійними здібностями, які десятиліттями накопичувались у підрозділах, які обслуговують оперативні підрозділи суб'єктів МВС. оперативно-розшукова діяльність, забезпечення їх необхідною інформацією [3].

Одним із пріоритетних напрямків розслідування злочинів цієї категорії є визначення необхідності проведення різноманітних експертиз, зокрема, судово-економічної та криміналістичної (технічна експертиза документів, почерку, комп'ютерно-технічна експертиза тощо). Враховуючи, що для проведення цих експертних досліджень потрібен певний час, їх доцільно призначити на початку розслідування. Використовуючи висновки експертів, слідчий зможе підтвердити версії слідства щодо обставин легалізації доходів. Основними видами судово-економічних експертиз є: – судово-бухгалтерська (80% від загальної кількості експертиз); – фінансово-економічні (15%); – грошові (1%); – податкові та фінансово-аналітичні (4%). На практиці у провадженнях про легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, найчастіше проводяться судово-бухгалтерські, почеркознавчі експертизи, а також техніко-криміналістична експертиза документів [1].

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 лют. 2018 р.: (офіц. текст). К.: ПАЛИВОДА А.В., 2018. 404 с.
2. Посібник з деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин) URL: [https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20\(National%20Studies,%20Guidances%20etc\)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20MANUAL.pdf](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20(National%20Studies,%20Guidances%20etc)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20MANUAL.pdf)
3. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/>